

وقتی که عقل خود را فقط به چشمان محدود می‌کنیم

تجدد کاذب همان چیزی است که ما غرب‌زدگی می‌نامیم؛ یعنی سطحی‌اندیشی و ظاهرپرستی، یعنی وقتی که عقل خود را فقط به چشمان محدود می‌داریم و صاحب نظر نیستیم...

تجدد کاذب همان چیزی است که ما غرب‌زدگی می‌نامیم؛ یعنی سطحی‌اندیشی و ظاهرپرستی، یعنی وقتی که عقل خود را فقط به چشمان محدود می‌داریم و صاحب نظر نیستیم؛ نه از عیوب خود خبر داریم و نه از محاسن احتمالی خود. باز تکرار می‌کنم فقط موقعی که سنت با تجدد و ایرات با ابداع و هویت با شخصیت و در واقع حافظه با اراده همراه می‌شود، حتی اگر دوايي براي دردهاي خود پیدا نکنیم، حداقل امکان شناخت درست دردهاي خود را افشا می‌نماییم، بلکه در مورد خود غرب و فرهنگ آن نیز به نحو موجه حق قضاوت به دست می‌آوریم. در این معضل اگر راه حلی قابل تصور باشد، باز تا حدودی همان خواهد بود که فردوسی علیه‌الرحمه، هزار سال پیش سروده است: [#171؛توانا بود هر که دانا بود؛](#)

اگر واقعاً بدین نحو غرب را بشناسیم، نسبت بدان قدرت هم پیدا خواهیم کرد، به همان صورتی که غربی‌ها در طول قرون متمادی با شناخت شرقی‌ها نسبت بدانها قدرت پیدا کرده‌اند. اگر روزی چنین شناختی در نزد ما پدید آید، آنگاه نسبت به خودمان و ارزش معنوی و فرهنگی خودمان نیز آگاهی بهتری خواهیم یافت. البته از این رهگذر به ناچار به کاستی‌ها و نقایس - چه از لحاظ اقتصادی و چه از لحاظ علمی و بهداشتی و حتی شاید از لحاظ فلسفی و غیره - پی‌خواهیم برد، ولی همین آگاهی با اراده‌ای که برای بهبود کارها آن را همراهی خواهد کرد، موجب سربلندی ما خواهد بود. سربلند خواهیم بود برای اینکه آگاه و واقف خواهیم بود.

باتوجه به آنچه در حول و حوش تاریخ معاصر رخ می‌دهد، این سربلندی حق ماست. اگر خودمان این همت را داشته باشیم که وضع خودمان را با واقع‌بینی تشخیص دهیم، بدون اینکه مصادره به مطلوب بکنیم و بدون اینکه خدای ناخواسته از سادگی مردم خود سوءاستفاده بکنیم و واقعیت‌ها را با آنها در میان نگذاریم، بلکه با تحلیل دقیق شرایط و جستجوی امکانات واقعی آتی، بدون شک لیاقت سربلندی را خواهیم یافت. به عنوان يك معلم فلسفه، به خود اجازه نمی‌دهم ناامید باشم؛ زیرا فقط منظور تأمل و جستجوی امکانات آتی است، کسی که در جستجوی آینده است اصلاً نمی‌تواند ناامید باشد؛ از چیزی که هنوز تحقق پیدا نکرده؛ نمی‌توان ناامید شد. جستجوی واقعی همیشه همراه امید است. اگر امید به نور نباشد، کسی در تاریکی به جستجو نمی‌پردازد.

این یادداشت توسط دکتر مجتهد در اختیار گروه اندیشه خبر آنلاین قرار گرفته است. همچنین پیش از این در روزنامه اطلاعات دوشنبه 6 اردیبهشت 1389 - 11 جمادی الاول 1431 - 26 آوریل 2010 - شماره 24734 منتشر شده است.